

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 4, Article Number:D0104

NWSA-FINE ARTS

Received: March 2012

Accepted: September 2012

Series : 5A

ISSN : 1308-7290

© 2010 www.newwsa.com

Yakup Alper Varış

Derya Cesur

Ondokuzmayıs University

yalperv@omu.edu.tr

Samsun-Turkey

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE
AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

ÖZET

Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Verilerin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS 17.0 paket programı ve ITEMAN analiz programı ile yüzdeler, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, KR-20 İç Tutarlılık Katsayısı, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve T-Testi kullanılmıştır. İstatistik sonuçları 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, müzik dersi alan öğrencilerin derse yönelik tutumlarının orta düzeyde, dersin içeriği ile ilgili akademik başarılarının ise oldukça düşük düzeyde olduğu; tutum puanları yükseldikçe başarı puanlarının kısmen düştüğü görülmüştür. Öğrencilerin, dersi gönüllü ve zorunlu seçme durumlarına göre müzik dersine ait tutum puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği, akademik başarı puan ortalamalarının anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim Öğrencileri, Müzik Eğitimi, Müzik Dersi, Tutum, Akademik Başarı

**CORRELATIONS BETWEEN SECONDARY EDUCATION STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS
MUSIC COURSE AND THEIR ACADEMIC ACHIEVEMENT**

ABSTRACT

This study examines the correlations between secondary education students' attitudes towards music course and their academic achievement levels. The SPSS 17.0 package programme in addition to ITEMAN analysis programme, percentages, frequencies, arithmetic averages, standard deviations, KR-20 internal consistency coefficients, Pearson's moments multiplication correlations coefficient, and the T-test were used in the statistical analyses of the data. The statistical results were interpreted at the 0.05 significance level. In consequence, it was found that the attitudes of those students taking music course towards the course was at the intermediate level whereas their academic achievement in terms of the course content was at quite low levels, and that their achievement scores partly dropped as their attitude scores rose. It was also found that attitude scores differed significantly according to whether the students took the course voluntarily or obligatorily; but that academic achievement scores did not differ significantly.

Keywords: Secondary Education Students, Music Education, Music Course, Attitudes, Academic Achievement

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Ortaöğretim döneminde verilen müzik eğitimi, genellikle ergenlik döneminde bulunan ve kimlik arayışında olan bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlaması ve olumlu davranışlar kazandırması bakımından büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla, ortaöğretim aşamasında gerçekleştirilen müzik eğitimi sürecinde, beklenen verimi elde edebilmek için öğrencilerin müziksel başarılarını ve olumlu tutumlarını arttırmak kaçınılmaz bir gereksinimdir. Söz konusu gereksinim doğrultusunda, müziksel başarıyı etkileyen etmenlerden biri müzik dersine yönelik tutum olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu tutum olumlu olarak geliştirilmelidir.

Öğrencilerin müziğe yönelik olumsuz tutumlarının bir müzik eğitimi programına hızlı ve etkili bir biçimde zarar verebileceğini belirten Mullins (1984), tutumların müzik eğitiminde oldukça önemli yeri olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (Özmenteş, 2009). Nacakçı (2006), genel müzik eğitiminde başarıya ulaşılmasında öğrencilerin müzik dersine karşı olan ilgilerinin çok önemli olduğunu, müzik dersine karşı tutumlarının olumlu olması ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir eğitim-öğretim sağlanması durumunda, genel müzik eğitiminde istenen başarının sağlanacağını belirtmektedir. Ancak, duyuşsal alan davranışlarının önemli bir bölümünü oluşturan tutumların ölçülüp değerlendirilmesi genellikle göz ardı edilmektedir. Oysa duyuşsal özelliklerle başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğu bilinmektedir. Genel olarak duyuşsal özelliklerin ilgili alandaki bilişsel başarı değişkenliğinin dörtte biri kadarını açıklayabilme gücünde olduğu tahmin edilmektedir. Duyuşsal özellik ve başarı ölçümleri üzerinde yapılan araştırma sonuçları, duyuşsal özelliklerin öğrenmeyi belirleyici ve eğitimdeki başarıyı yordayıcı güce sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Bilen, 1995:24).

Bloom'a göre öğrencilerin duyuşsal özellikleri; okulla, belli bir dersle ve akademik benlik tasarımı ile ilgili olmak üzere ayrı ayrı gruplandırılmıştır. Dersle ilgili duyuşsal özellikler, öğrencilerin okulda aldıkları derslerin bazılarında karşı farklı duygular geliştirmeleri olarak tanımlanabilir. Bu tür özellikler, öğrencilerin okul yaşantıları sonucunda hangi derste ne derece başarılı olacaklarına dair bir fikir oluştururlar (Erden ve Akman, 1995). Bu bakımdan müzik derslerinin, sadece bilgilerin verildiği ve sınındığı, bilişsel becerilerin ön plana çıktığı bir süreç olarak görülmemesi, bunun yanı sıra tutumlar gibi başarının yordayıcısı duyuşsal özelliklerin de geliştirildiği bir sürece dönüştürülmesi gerektiği söylenebilir. Tutumların ölçülmesi bu noktada büyük önem taşımaktadır (Özmenteş, 2006).

Bilimsel olarak incelenmesi 19. yy' da başlayan tutum, Latince kökeninde "harekete hazır" anlamına gelmektedir (Arkonaç, 2001:158). Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal olgu ya da olaya karşı deneyim, güdülenme ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir (İnceoğlu, 2004). Tutum bireyin kendi ruh halini diğer insanlara ifade etme biçimidir. Bu haliyle tutum, süreklilik arz eden dinamik hassas ve algısal bir süreçtir (Chapman, 1999:3).

Güvenç (1976) tutumu, kişinin sosyal çevresinde ve yaşantılarında yer alan belli olay ve olgular karşısında, geliştirdiği ve gerçekleştirdiği psikolojik örgütlenmenin kişinin kendi davranışlarını etkileyen bölümü olarak tanımlarken; Özgüven (1994), bireylerin belirli bir kişiyi, bir grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimi şeklinde tanımlamaktadır. Katz (1967)'a göre de tutum, "bireyin sahip olduğu değerler dizisine bağlı olarak bir simgeyi, bir nesneyi, bir

kişiyi veya dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleriyle algıladığı bir ön düşünce biçimidir.

Eğitimin farklı alanlarında tutum ile başarının birbirini etkilediği yönündeki bulgulara sahip araştırmalar (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010; Lewin, Nama ve Ziapora, 1991; 1991; Hotaman, 1995; Osborne, Simon ve Collins, 2003; Öztopalan, 2007; Selçuk, 1997) mevcuttur. Yavuz (2004), başarının tutum ve güdünün ürünü olduğunu vurgulamaktadır. Özmenteş ve Özmenteş (2009), tutumların müzik eğitiminde de gerek bağımlı, gerekse de bağımsız değişken olarak, farklı değişkenlerle birlikte ele alındığını ve özellikle de müziksel gelişim, başarı gibi değişkenlerle ilişkilendirilerek incelendiğini belirtmektedir (Glen, 2002; Lacroix, 2002; Liddell, 1977; Noble, 1976; Phillips, 2003; Radocy, 1976; Rainey, 2002; Swanwick ve Lawson, 1999; Stein, 2002; Vander Ark et al, 1980; Bilen, 1995; Özmenteş, 2005).

Eğitimde başarı denildiğinde genellikle, okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin ifadesi olan "Akademik Başarı" kastedilmektedir (Carter ve Good, 1973). Akt. (Akandere, Özyalvaç ve Duman, 2010). Akademik başarı, bireyin devinişsel ve duyuşsal gelişiminin dışında kalan, bütün program alanlarındaki davranış değişmelerini ifade eder (Erdoğdu, 2006). Bloom (1998), akademik başarının eğitim süreci sonunda öğrenci başarısının notla ifade edilmiş hali olarak tanımlanabileceğine işaret etmektedir.

Alan yazın incelendiğinde tutum ile başarı arasındaki olumlu bağıntıyı ortaya koyan araştırmaların varlığı dikkati çekmektedir (Bloom, 1998; Chiodo ve Byford, 2004; Osborne, Simon ve Collins, 2003; Öztopalan, 2007; Peker ve Mirasyedioğlu, 2003; Selçuk, 1997; Serin, 2001; Soran ve Oruç, 1994; Şen ve Koca 2005).

Bu araştırmanın amacı; ortaöğretim öğrencilerinin ortaöğretim müzik dersine yönelik tutum ve akademik başarı düzeyleri ile çeşitli değişkenlere göre tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Ortaöğretimde genel müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik dersi ile ilgili tutum ve akademik başarı durumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak ortaya koyulmasının ortaöğretim müzik eğitimi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde müzik derslerine yönelik tutum ve akademik başarı değişkenlerini ele alan çalışmaların ilköğretim düzeyinde yoğunlaştığı görülmüş (Akyüzlüer, 2007; Bilen, 1995; Nacakçı, 2006; Babacan, Babacan ve Pirgon, 2011; Kocaarslan, 2009; Kocabaş, 1995; Kocabaş, 1997; Nacakçı, 2006; Otacıoğlu, 2007; Özmenteş, 2005; Özmenteş, 2006; Öztopalan, 2007; Phillips, 2003; Rainey, 2002; Saruhan ve Deniz, 2011; Shaw ve Tomcala, 1976; Taylor, 2009; Uluocak ve Tufan, 2011) bu bağlamda ortaöğretim düzeyinde gerçekleştirilen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları ile bunlar arasındaki ilişkinin ilk kez belirlendiği ve incelendiği bir çalışmadır. Araştırma bu özelliğiyle genel müzik eğitimi alanına katkı sağlayarak gelecekte yapılması öngörülen bilimsel çalışmalara kaynak teşkil etmesi ve ışık tutmayı amaçlaması bakımından önemlidir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma genel tarama modelinde bir çalışmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir kanağe varmak, amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2009:79). Araştırmanın evrenini, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Samsun il merkezinde MEB'e bağılı ortaöğretim kurumlarında genel müzik eğitimi alan 10. ve 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Samsun'un Atakum, İlkadım ve Canik merkez ilçelerinden basit tesadüfi örneklem (simple random sampling) yöntemiyle belirlenen, MEB'e bağılı genel lise ve anadolu liselerinden oluşan 11 ortaöğretim kurumunun 10. ve 11. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan toplam 372 öğrenciden olmaktadır.

Tablo 1. Örnekleme oluşturan okullar ve uygulama yapılan öğrenci sayıları

(Table 1. Schools and Number of Students in the Sample)

İlçe	Örnekleme Seçilen Okullar	Uygulama Yapılan Öğrenci Sayısı
ATAKUM	Recep Tanrıverdi Lisesi	45
	Milli Piyango Anadolu Lisesi	30
	Huriye Süer Anadolu Lisesi	30
İLKADIM	Mareşal Fevzi Çakmak Lisesi	20
	Ondokuzmayıs Lisesi	45
	Namık Kemal Lisesi	40
	Samsun Anadolu Lisesi	20
	Tülay Başaran Anadolu Lisesi	30
CANIK	Türk Telekom Lisesi	34
	Karşıyaka Anadolu Lisesi	33
	İMKB Anadolu Lisesi	45
TOPLAM		372

Tablo 1'de çalışma evreni olarak belirlenen ilçelerde örnekleme olarak seçilen okullar ve bu okullarda uygulama yapılan öğrenci sayıları verilmiştir. Araştırmanın yapıldığı tarihte İlkadım ilçesinde 7 genel lise, 6 anadolu lisesi, Atakum İlçesi'nde, 2 genel lise ve 4 anadolu lisesi ile Canik İlçesi'nde 1 genel lise ve 2 anadolu lisesi bulunmaktadır. İl merkezinde toplamda 10 genel lise ve 12 anadolu lisesi mevcuttur. Bu okulların 6'sında müzik öğretmeni bulunmadığından müzik dersi okutulmamaktadır. Kalan 16 okul arasından 5 genel lise ve 6 anadolu lisesi rastlantısal olarak belirlenmiştir. Araştırmada bu okulların seçilme nedeni, farklı başarı düzeylerinde öğrencileri bulundurmaları ve Samsun'un sosyokültürel ve ekonomik açıdan birbirinden farklı bölgelerinde bulunmalarıdır.

3.1. Veri Toplama Araçları (Data Collecting Tools)

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan *Ortaöğretim Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği* ve *Ortaöğretim Müzik Dersi Başarı Testi*'dir.

Ortaöğretim Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 3 faktörlü olan (farkındalık, olumlu ve olumsuz tutum) ölçekte 11'i olumlu, 7'si olumsuz toplam 18 madde bulunmaktadır. Ortaöğretim Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği beşli derecelendirmeli likert tipi bir ölçektir ve olumsuz maddeler tersinden puanlanmaktadır. Puan aralığı 18-90 olan ölçekte alınan puanın yüksekliği müzik dersine yönelik olumlu tutumun yüksekliğiyle

doğru orantılıdır. Diğer bir deyişle puan düştükçe olumsuz tutum yükselmektedir. Ölçek kapsamında yer alan maddelerin tamamının bir bütün olarak ölçeğin bütünü ile ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğine ilişkin bilgi veren Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için 0,80'dir. Elde edilen bu katsayı ölçeğin bütünü için iyi düzeyde olup ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Ortaöğretim Müzik Dersi Başarı Testi: Başarı testinin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak 2010-2011 öğretim yılında kullanılması bırakılan Müzik Dersi Öğretim Programı ile yeni uygulamaya konulan ve yapılandırmacı yöntemle hazırlanmış olan Ortaöğretim Müzik Öğretim Programının 9. ve 10. sınıf düzeylerine ait konular ve kazanım alanları incelenmiştir. Bu iki programın ortak konu içerikleri ve hedef-kazanımları bir *belirtke tablosu* haline getirildikten sonra her kazanım düzeyini kapsayacak şekilde 30 adet çoktan seçmeli soru maddesi geliştirilmiştir. Ölçek bu haliyle uzman müzik eğitimcileri ve bir ölçme değerlendirme uzmanının değerlendirmesine sunulmuştur. Değerlendirme sonunda madde sayısı 25'e düşürülmüştür. Kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvuru olan *Ortaöğretim Müzik Dersi Başarı Testi* bilgi düzeyinde sorulardan oluşmaktadır. Bu testle, dersi alan öğrencilerin program içerisinde kazanımları hedeflenen temel müzik bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda başarı testinin kapsam geçerliği sağlanmıştır. Başarı testlerinin geliştirilmesi aşamasında genellikle kapsam geçerliğine bakılmakta ve test içindeki soruların ilgili kapsamı temsil edip etmediği dikkate alınmaktadır (Büyüköztürk, 2011: 168). Ölçme aracının güvenilirliği için başarı testi içerisindeki maddelerin çoktan seçmeli olması ve 1-0 madde yapısı göstermesi nedeniyle KR-20 güvenilirlik katsayısı kullanılmıştır. Ölçme aracının güvenilirliği Microsoft Excel ortamında çalışılmıştır. Analiz sonucunda ölçme aracının KR-20 güvenilirlik katsayısı 0,76 bulunmuştur.

3.1. Verilerin Toplanması (Data Collecting)

Öğrenci tutum ölçeği ile başarı testinin uygulaması belirlenen örneklem üzerinde 2011 yılı Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir. Gerekli izinler alındıktan sonra ölçekler öğrencilere dağıtılmış, bu esnada ölçeğe verilecek cevapların güvenilirliği açısından öğretmenler kısa süreli olarak sınıfa alınmamışlardır. Toplanan ölçeklerin ayrıntılı bir biçimde incelenmesi sonucunda, hepsinin işleme dahil edilecek nitelikte olduğu anlaşılmıştır.

3.2. Verilerin Çözümlemesi (Data Analysis)

Öğrencilerin tutum ölçeğine verdikleri cevaplar, SPSS Statistics 17.0 programına yüklenirken, olumlu tutum ifadeleri için "Tamamen Katılıyorum (5)", "Katılıyorum (4)", "Kararsızım (3)", "Katılmıyorum (2)", "Kesinlikle Katılmıyorum (1)" şeklinde; olumsuz tutum ifadeleri için "Tamamen Katılıyorum (1)", "Katılıyorum (2)", "Kararsızım (3)", "Katılmıyorum (4)", "Kesinlikle Katılmıyorum (5)" şeklinde puanlama kodlaması yapılmıştır.

Tablo 2. Beşli Likert Puan Aralıkları
(Table 2. Score Intervals in Likert Scale)

Seçenekler	Düzye
1 Kesinlikle Katılmıyorum	1.00-1.79
2 Katılmıyorum	1.80-2.59
3 Kararsızım	2.60-3.39
4 Katılıyorum	3.40-4.19
5 Tamamen Katılıyorum	4.20-5.00

Öğrencilerin hangi puan aralığında tutum sergilediğini belirlemek amacıyla grubun tutum puan ortalamasına bir standart sapma oranı eklenip çıkarılarak gerçek puan aralığı belirlenmiştir. Buna ek olarak, öğrencilerin tutum puan ortalaması ölçekte yer alan madde sayısına bölünmüş ve elde edilen sonuç Tablo 2'deki puan aralıklarıyla karşılaştırılıp grubun ortalama tutum puanlarının düzeyi belirlenmiştir. "Kesinlikle Katılmıyorum" ifadesi %100 olumsuz bir tutumu, "Katılmıyorum" ifadesi, %75 olumsuz bir tutumu, "Kararsızım" ifadesi, %50 olumlu ve %50 olumsuz bir tutumu; yani tutumun yön olarak herhangi bir tarafa eğilim göstermediğini, "Katılıyorum" ifadesi, %75 olumlu bir tutumu, "Tamamen Katılıyorum" ifadesi ise %100 olumlu bir tutumu göstermektedir. Toplanan veriler bu değerlere göre yorumlanmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS paket programının 17.0 versiyonu ile yapılmıştır. Örneklemi oluşturan öğrencilerin *Ortaöğretim Müzik Dersi Tutum Ölçeği'* nden aldıkları toplam puanlarının bazı değişkenlerle bağlantıları incelenmiş, gruplar içerisinde normal dağılım özelliği gösteren gruplar için parametrik, normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar içinse non-parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. *Ortaöğretim Müzik Dersi Başarı Testi'* nin geliştirilmesinde KR-20 iç tutarlılık katsayısı kullanılmış olup ayrıca madde güçlük indeksi ile madde ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Bu analizler için ITEMAN analiz programından yararlanılmıştır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının ve başarılarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla *betimsel istatistik* yapılarak aritmetik ortalama ve standart sapma puanları bulunmuştur. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ile başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik olarak *Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi*, Öğrencilerin dersi seçme durumları ile derse ilişkin tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik olarak *ilişkisiz t-testi analizi*, Öğrencilerin dersi seçme durumları ile başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik olarak *ilişkisiz t-testi analizi* kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR (FINDINGS AND COMMENTS)

Bu bölümde araştırma bulguları tablolar oluşturularak yorumlanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Tutum Puanlarının Dağılımı
(Table 3. The Distribution of Attitude Scores of Students for Music Lesson)

	N	\bar{X}	Ss
Erkek	127	53,54	12,81
Kız	245	58,08	10,45
Toplam	372	55,81	11,63

Tablo 3'e göre kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalaması $\bar{X} = 58.08$ iken erkek öğrencilerin tutum puan ortalaması $\bar{X} = 53.54$, genel tutum puan ortalaması ise $\bar{X} = 55.81$ 'dir. Öğrencilerin gerçek puan aralıklarını belirlemek için genel tutum puan ortalamasına standart sapma oranı eklenip çıkarıldığında grubun gerçek puan aralığının 44,18 - 67,44 olduğu görülmektedir. Bu puan aralığı ölçekteki madde sayısına (18) bölüldüğünde öğrencilerin 2,45 - 3,74 puan aralığında "Kararsız" düzeyde bir tutuma sahip oldukları; yani tutumların yön olarak herhangi bir tarafa eğilim göstermediği görülmüştür. Bu durumdan hareketle, kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla kısmen daha olumlu bir tutum puanına sahip oldukları; ancak genel olarak öğrencilerin müzik dersine yönelik yüksek bir tutum puanına sahip olmadıkları yargısına varılabilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Başarı Puanlarının Dağılımı
(Table 4. The Distribution of Success Scores of Students in Music Lesson)

	N	\bar{X}	Ss
Erkek	127	6,71	3,05
Kız	245	6,46	2,70
Toplam	372	6,58	2,87

Tablo 4'de, öğrencilerinin müzik dersine ait akademik başarılarının dağılımları verilmiştir. Kız öğrencilerin müzik dersine ait akademik başarı puan ortalaması $\bar{X} = 6.46$ iken erkek öğrencilerin başarı puan ortalaması $\bar{X} = 6.71$, genel başarı ortalaması ise $\bar{X} = 6,58$ 'dir.

Buradan hareketle, kız ve erkek öğrencilerin müzik dersinde benzer başarı düzeylerinde oldukları ve başarı testindeki madde sayısı (25) dikkate alındığında öğrencilerin müzik dersine ait akademik başarılarının oldukça düşük olduğu söylenebilir. Buna göre, müzik derslerinde müfredat programının takip edilmediği ya da süreçte müzik kuramına ait konulara yer verilemediği anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması
(Table 5. The Comparison of Student Gender in Attitude Scores for Music Lesson)

Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
Erkek	127	53,54	12,81	370	-3,674	0,000
Kız	245	58,08	10,45			

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puanlarını cinsiyetlerine göre ilişkisiz T-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puanları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(370) = -3,674$ $p < ,01$].

Tablo 6. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Akademik Başarı Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması
(Table 6. The Comparison of Student Gender in Academic Success Grades in Music Lesson)

Cinsiyet	N	X	S	Sd	T	P
Erkek	127	6,717	3,054	370	0,799	0,425
Kız	245	6,469	2,705			

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin akademik başarı puanları cinsiyetlerine göre ilişkisiz T-testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 9'da görüldüğü üzere, ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ait akademik başarıları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t(370) = 0,779$ $p > 0.05$]. Cinsiyet başarı düzeyi üzerinde, gözle görünür bir farklılık oluşturmamaktadır.

Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ait akademik başarı puanları ile tutum puanları arasındaki ilişkiye, her iki değişkenin eşit aralıklı ölçek düzeyinde olması ve her değişkene ait öğrenci puanlarının normal dağılım sergilemesinden dolayı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile bakılmıştır. Analiz sonucunda iki değişken arasında, negatif yönde ve düşük düzeyde ($r = -0,109$) bir ilişki bulunmuştur. Bulunan bu ilişki 0.05 düzeyinde istatistiksel olarak manidar (anlamlı) bulunmuştur. Bu ise öğrencilerin müzik dersine ait tutum puanlarının yükseldikçe kısmen akademik başarılarının düştüğünü veya müzik dersine ait akademik başarıları düştükçe kısmen müzik dersine ait tutum puanlarının yükseldiği şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Müzik Dersini Seçme Durumlarına İlişkin Dağılım
(Table 7. The Distribution of Students for Choosing Music Lesson)

Müzik dersini gönüllü olarak mı seçtiniz?		
Evet	N	273
	%	75,4
Hayır	N	89
	%	24,6
Toplam	N	362
	%	100,0

Tablo 7'ye bakıldığında, öğrencilerin %75,4'ünün müzik dersini gönüllü, %24,6'sının ise zorunlu seçtikleri görülmektedir. Bu durumdan hareketle, "Seçmeli Dersler" yönetmeliğinin kimi okullarda uygulanmadığı, okullardaki öğretmen durumları ve ders saatleri gibi etkenler nedeniyle idarecilerin, öğrencilerin hangi seçmeli dersi alacaklarını belirlediği söylenebilir.

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının dersi gönüllü veya zorunlu seçmelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla İlişkisiz T-Testi yapılmış analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Tutum Puanlarının Dersi Seçme Durumlarına Göre Karşılaştırılması
(Table 8. The comparison of attitude scores of students for choosing music lesson)

Müzik dersini gönüllü olarak mı seçtiniz?					
	N	\bar{X}	Ss	T	P
Evet	273	58,83	9,92	6,865	,000
Hayır	89	49,73	13,36		

$p < 0,05$

$Sd = 360$

Tablo 8'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrencilerden 273'ü müzik dersini gönüllü olarak, 89'u ise zorunlu olarak seçmiştir. Bu öğrencilerin, müzik dersine ait tutum puan ortalamalarının dersi gönüllü ve zorunlu seçme durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Dersi gönüllü seçen öğrencilerin tutum puan ortalaması $\bar{X} = 58.83$ iken dersi zorunlu seçenlerin ise tutum puan ortalaması $\bar{X} = 49.73$ 'dür. Buradan her ne kadar dersi gönüllü seçenlerle zorunlu seçenlerin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunsa da ölçekten maksimum 90 puanın alınacak olması dikkate alındığında her iki grubun tutum puan ortalamaları arasındaki farkın çok olduğu söylenemez.

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin akademik başarı puan ortalamalarının dersi seçme türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ilişkisiz T-testi yapılmış analiz sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Akademik Başarı Puanlarının Dersi Seçme Durumlarına Göre Karşılaştırılması
(Table 9. The comparison of academic scores of students for choosing music lesson)

Müzik dersini gönüllü olarak mı seçtiniz?	N	\bar{X}	Ss	T	P
Evet	273	6,41	2,86579	-1,718	,087
Hayır	89	7,00	2,71360		

$p > 0,05$ $Sd = 360$

Tablo 9'da öğrencilerin müzik dersine ait akademik başarı puan ortalamalarının dersi gönüllü ve zorunlu seçme durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Dersi gönüllü seçen öğrencilerin başarı puan ortalaması $\bar{X} = 6.41$ iken dersi zorunlu seçenlerin başarı puan ortalaması ise $\bar{X} = 7.00$ 'dir. Burada dikkat çeken noktalardan birincisi dersi gönüllü seçenlerle zorunlu seçenlerin başarı ortalamalarının birbirlerine yakın olması, ikincisi ise özellikle dersi gönüllü seçen ve tutum puanları daha yüksek olan öğrencilerin akademik başarı puanlarının, dersi zorunlu seçenlere göre kısmen daha az başarılı olmalarıdır.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER (DISCUSSION, CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Genel eğitim sisteminin bir parçası olan ortaöğretim aşamasında ergenin akademik başarısı üzerinde etkili olan pek çok değişken bulunmaktadır (Gençtürk, 2001; Silah, 2003; Türnüklü ve diğerleri, 2001; Uluğ, 1999) Öğrenme değişkeni olarak da adlandırılan bu değişkenlerin tamamına yakını fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidir. Öğrenme değişkenleri bireyin, öğrenme durumunu dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedirler (Uluğ, 1999). Bu değişkenler arasında öğrencinin okula, derse ve öğretmenine yönelik tutumları ile kendisine ilişkin algıları belirgin bir yer tutmaktadır. Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ve akademik başarı düzeyleri ile çeşitli değişkenlere göre tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkiler irdelenmiştir.

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımına bakıldığında müzik dersine yönelik olarak "Kararsız" düzeyde bir tutum ortalamasına sahip olma durumlarıyla, bu derse yönelik olumlu ya da

olumsuz bir eğilim göstermedikleri görülmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin okuldaki müziksel yaşantıları ile gerçek hayattaki müziksel yaşantıları arasında inandırıcı bir ilişki kurmada zorluklar yaşadığını düşündürmektedir. Heneghan, (2004) bu durumun genel müzik eğitiminin sorunu olduğunu vurgulamaktadır.

Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal derslere karşı tutumlarını belirlemeye yönelik Corbin tarafından yapılan diğer bir çalışmada, kız öğrencilerin sosyal derslere yönelik olarak erkek öğrencilerden daha olumlu tutum içerisinde oldukları görülmüştür (Corbin, 1997). Bunun yanında farklı yaş grupları üzerinde yapılan bazı araştırmalar da elde edilen bulgular (Atalay, 1998; Akkaya, 2009; Akkoyunlu, 2003, Bilgin, 2006; Bowman, 1976; Çevik ve Güven 2011; Keskin, 2003; Nacakçı, 2006; Özmenteş, 2012; Öztöpalan, 2007; Phillips, 2003; Uluocak ve Tufan, 2011; Saruhan ve Deniz, 2011; Tan, 2006) mevcut çalışmada ortaya çıkan kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla kısmen daha olumlu bir tutum puanına sahip olduklarına ilişkin sonuçla örtüşmektedir. Bu sonucun henüz ergenlik döneminde olan kız ve erkek öğrencilerin estetiğe yükledikleri anlamın farklılığından kaynaklandığı söylenebilir. Saruhan ve Deniz, (2011), Svengalis, (1978) ve Bowman'ın (1976) araştırmalarında ulaştıkları sonuçlar elde edilen bu bulguları destekler niteliktedir.

Araştırmada her biri 1 puan olarak değerlendirilen ve 25 soru maddesinden oluşan test göz önüne alındığında, öğrencilerin başarı düzeylerinin yaklaşık %26 olduğu ve bu oranın oldukça düşük bir başarıyı temsil ettiği görülmektedir. Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında müzik öğretimi kendi temel sorunları yanında bir de ilköğretimden aktarılan sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle ilköğretim okullarının birinci kademesini oluşturan beş yıllık süreçte, müzik eğitimi uygulamalarının gerçekte son derece yetersiz ve belli yönleriyle yok denebilecek bir sınırlılıkta olması, ilköğretim ikinci kademedeki müzik derslerinin bu aktarılan sorunların giderilmesine yönelik işlenmesine neden olmakta ve katlanarak büyüyen müzik öğretimi açığı ortaöğretim kurumlarına aktarılmaktadır (Uçan, 1990). Bunun sonucunda, ortaöğretimdeki müzik dersleri hazırbulunuşluk durumu düşük öğrencilerle yürütülmekte ve mevcut ortaöğretim müzik programının içerdiği konular öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin üzerinde kaldığından anlaşılabilir.

Öğrencilerin müzik dersine ait akademik başarılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemesine ilişkin sonuç Kincal ve Ulutaş'ın (2009) araştırmalarında elde ettikleri bulgularla örtüşmektedir. Müzik dersi konuları üniversite sınavı kapsamında yer almadığından, derslerde işlenen bilgi düzeyindeki konular öğrenciler tarafından işlevsel bulunmamaktadır. Bu nedenle müzik öğretmenleri programlarındaki konuları işleyememekte ve öğrencilerin dersten uzaklaşmalarını için kuramsal içeriğe yeterince yer verememektedir. Seçmeli Dersler Yönetmeliği'nde son yapılan değişikliklerle öğrencilere her yıl seçtikleri dersi değiştirme hakkının tanınması, müzik derslerinin etkili şekilde işlenmesini güçleştirmektedir. Bu uygulama, her sene bilgi ve beceri bakımından heterojen sınıfların oluşmasına ve alt yapı eksikliğinden kaynaklanan öğrenme ve öğretme zorluklarına neden olmaktadır. Öğrencinin başarısını etkileyen etmenler arasında daha önceki aşamalarda öğrenme deneyimleri de belirgin bir yer tutmaktadır. Aynı derse ilişkin geçmişteki öğrenme deneyimlerinin yeterli bilgi birikimini kazandırması, mevcut duruma ilişkin başarı göstergelerinin de olumlu olmasını belirlemektedir (Bloom, 1998). Araştırmada ortaya çıkan oldukça düşük başarı düzeyi bu birikimin yeterince sağlanmadığını göstermektedir.

Gerçekleştirilen analizler sonucunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında, negatif yönde ve düşük düzeyde ($r = -0,109$) bir ilişki bulunmuştur. Bulunan bu ilişki 0.05 düzeyinde istatistiksel olarak manidar (anlamlı) bulunmuştur. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puanları yükseldikçe başarı puanlarının kısmen düştüğü saptanmıştır. Bulunan bu sonuç herhangi bir derse ait tutum puanları ile akademik başarıları arasındaki olumlu yöndeki ilişkilere yönelik yapılmış araştırma bulguları (Coşkun, 2001; Otacıoğlu, 2007; Selçuk, 1997; Serin, 2001; Soran ve Oruç, 1994) ile çelişmektedir. Müzik derslerinde kuramsal bilgiye yer verildiğinde öğrenci memnuniyetsizliği artmaktadır. Öğrenciler müzik derslerini eğlence odaklı değerlendirmekte ve bu beklentileri karşılandığı sürece olumlu tutum sergilemektedirler. Buna göre, okullardaki mevcut müzik derslerinde öğrenci memnuniyetsizliğini önlemek amacıyla temel müzik bilgisi ile ilgili kazanımların kısmen verildiği ya da hiç verilemediği ve derslerin genel itibarıyla öğrencilerin beklentileri düzeyinde ilerlediği düşünülebilir.

Dersi gönüllü olarak seçen öğrenciler ile zorunlu olarak seçen öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmasına rağmen derse yönelik tutumları arasındaki fark düşük düzeydedir. Dersi zorunlu seçen öğrencilerin "kararsız" düzeyde bir tutum puanına sahip olmaları beklenen bir durumken, dersi gönüllü seçen öğrencilerin tutumlarının da bu düzeyde olmasıyla, bu öğrencilerin dersle ilgili beklentilerinin yeterli düzeyde karşılanmadığı yargısına varılabilir. Yürürlükteki programlara göre, genel liseler ile benzer programlar uygulayan liselerde müzik dersleri 2009-2010 öğretim yılına kadar seçmeli durumdayken yeni bir düzenlemeyle zorunlu seçmeli derslerden biri durumuna getirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın ortaöğretim ders çizelgesinde yaptığı bu değişikliğin sonunda müzik dersleri, liselerde öğrencilerin "seçmeli dersler" havuzundan tercih edebilecekleri bir seçenek haline gelmiştir. Bu yeni düzenlemeyle öğrenciler, 9. sınıfta okullarındaki mevcut öğretmenlerin durumlarını göz önüne alarak resim ya da müzik derslerinden birini zorunlu olarak seçmekte ve bu dersleri haftada bir saat almaktadır. Kimi kurumlarda bu tercih öğrenciye bırakılmayıp okul idaresi tarafından yapılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin derse ilişkin yaklaşımlarında önyargılı olmalarına neden olmaktadır. Öğrenciler alt sınıfta isteyerek seçtikleri sanat dersini üst sınıflarda değiştirebilmektedirler. Bunun sonucunda ise, dersler ardışıklık ilkesiyle işlenememekte ve bilişsel açıdan ayrışık sınıflar oluşmaktadır.

Araştırmada dersi gönüllü olarak seçen öğrencilerin başarı düzeyi ile zorunlu olarak seçen öğrencilerin başarı düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. *Ortaöğretim Müzik Dersi Başarı Testi* ile öğrencilerin müzik dersindeki bilişsel kazanımları ölçülmüştür. Bilişsel kazanımların elde edilmesi, programın içerdiği konuların derste anlatılması ve uygulanması ile mümkündür. Öğrencilerin derse katılma durumları hangi şekilde olursa olsun, dersin işleniş biçimi ve etkinlik durumları doğrudan dersin öğretmeni ile ilgili bir durumdur. Ders konularının fazla kuramsal olması öğrencilerin bir sonraki sene dersi seçmelerini engelleyen bir durum olarak görülebilir. Bu durumun, öğretmenleri müfredat ile öğrenci arasında bir seçim yapmaya zorladığı söylenebilir. Bunun sonucunda ise derslerde, asgari düzeyde müzik bilgisi ile dersliğin olanakları çerçevesinde çalma-söyleme ve dinleti gibi serbest müziksel etkinliklere yer verilebildiği gözlenmektedir. Öğrencilerin, programlarında yer alan ancak edinemedikleri konu alanlarına ait sorulara bu nedenle yanıt veremedikleri ve dersi gönüllü seçen

öğrenciler ile zorunlu olarak seçen öğrencilerin bu nedenle aynı düzeyde başarı gösterdiği düşünülmektedir. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nda müzik kuramını içeren konular, doğru düzenlenmiş etkinlikler içerisinde, doğru yönergelerle ve eyleme dönük olarak verilmelidir. Müzik derslerinin bir uzantısı olan ve öğrencilere nitelikli bir zaman geçirerek becerilerini geliştirme fırsatı sağlayan müziksel etkinlikler için okullarda daha iyi bir planlama yapılmalı, yalnızca akademik başarıya değil, sağlıklı düşünen ve davranan bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bütünsel başarıya odaklanılmalıdır. Öğrencilerin müzik derslerine olan ilgilerini artırmak için okul ve okul dışında sürdürdükleri müziksel yaşantıları arasındaki ilişkileri ve ortak yönleri geliştiren bir yaklaşımın benimsendiği programların işe koşulması önerilebilir. Nacakçı'nın da (2006) belirttiği gibi müzik eğitimi programlarının oluşturulması ve geliştirilmesi aşamasında öğrencilerin görüş ve beklentileri dikkate alınmalı, gelişen teknolojinin etkilerini hissedebilecekleri, araç-gereç bakımından zengin müzik sınıfları oluşturulmalıdır. Öğrencilerin ilköğretim öncesi ve ilköğretim aşamalarında müzik derslerine ilişkin tutumlarının olumlu yönde geliştirilmesinin ortaöğretim aşamasındaki müzik derslerine yönelik yaklaşımlarını ve başarılarını önemli ölçüde etkilediği dikkate alındığında, genel müzik eğitimi sisteminin bir bütün halinde ele alınıp geliştirilerek müzik derslerinin etkililiği ve işlevselliği arttırılmalıdır. Ortaöğretim kurumlarında müzik derslerinin etkili ve işlevsel olması bakımından derslerde işlenen konular üniversite sınavı kapsamına alınmalı ve müzik dersi her yıl zorunlu hale getirilmelidir. Bu araştırmada elde edilen sonuçların alan öğretmenleri, okul yöneticileri, program geliştirme uzmanları ile bu ve benzeri konularda yapılacak olan yeni araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik derslerine yönelik tutumlarını ve akademik başarılarını ölçen farklı araştırmalar daha geniş örneklem grupları üzerinde gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Akandere, M., Özyalvaç, N. ve Duman, S., (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
2. Akkaya, N., (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25, 35-42.
3. Akkoyunlu, A., (2003). *Ortaöğretim 10. Sınıf Öğrencilerinin Seçtikleri Alanlara Göre Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri, Matematik Dersine Yönelik Yutumları ve Akademik Başarıları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
4. Akyüzlüer, F., (2007). *İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
5. Arkonaç, S.A., (2001). *Sosyal Psikoloji*, 2. Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
6. Atalay, E., (1998). *Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarının ölçülmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

7. Babacan, E., Babacan, M.D., Pirgon, Y., (2011). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 325-336.
8. Bilen, S., (1995). *İşbirlikli Öğrenmenin Müzik Öğretimi ve Güdüsel Süreçler Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
9. Bilgin, C.F., (2006). *Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin İngilizce Derslerine Yönelik Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
10. Bloom, B.S., (1998). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Çev. Durmuş Ali Özçelik. 3. Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
11. Bowman, B.A., (1976). *A cross-sectional descriptive study of intermediate elementary students' attitudes toward scholl music activities*. Unpublished Dissertation, University of Kansas. USA.
12. Carter, V. ve Good E., (1973) *Dictionary of Education*. 4nd ed., New York, McGraw Hill Book Company.
13. Chapman, N. E. (1999). *Tutum*. Çev. Alp Durmuş. İstanbul. Alfa Basım Yayın Ltd.
14. Chiodo, J.J. ve Byford, J., (2004). Do They Really Dislike Social Studies? A Study of Middle and High School Students, *Journal of Social Studies Research*. Manhattan University of Northern Iowa.
15. Corbin, S.S., (1997). Comparison with Other Academic Subject and Selected Influences on High School Students' Attitudes Toward Social Studies, *Journal of Social Studies Research*. Manhattan: Kansas State University.
16. Coşkun, N., (2001). *Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Resim Dersine Yönelik Tutumları İle Okul Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Gaziantep Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
17. Çevik, D.B., Güven, E. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 103-120.
18. Erden, M. ve Akman, Y., (1995). *Eğitim Psikolojisi*. 2. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
19. Erdoğdu, Y.M. (2006). Yaratıcılık ile Öğretmen Davranışları ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (17), 95-106.
20. Gençtürk, Ö., (2001). *Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
21. Glen, N.L., (2002). *Twenty-Six Years Ago And Now: Attitudes And Beliefs About Music 3. Education*. Unpublished Dissertation, Northern Colorado Üniversitesi, USA.
22. Güvenç, B., (1976). *Değerler, Tutumlar ve Davranışlar*. Toplum Bilimlerinde Araştırma ve Yöntem. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayınları, No:152.
23. Heneghan, F., (2004). Music education national debate <http://www.musicnetwork.ie/content/files/MEND09d.pdf> web adresinden 28.06.2012 tarihinde elde edilmiştir.

24. İnceoğlu, M., (2004). *Tutum, Algı, İletişim*. Ankara: Kesit Tanıtım Ltd. Şti. 19.
25. Karasar, N., (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
26. Katz, D., (1967). *The Functional Approach to the Study of Attitude*, Readings in Attitude Theory and Measurement. M. Fishbein. (Ed.) New York: John Wiley & Sons, Inc. 457 - 468.
27. Keskin, A., (2003). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
28. Kıncal, R.Y. ve Ulutaş, M., (2009). İlköğretim 8. Sınıf Bilgisayar Dersi Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyinin Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 293-312.
29. Kocaarslan, B., (2009). *Genel Müzik Eğitimi Alan İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutum, Müzikal Özgüven ve Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
30. Kocabaş, A., (1995). *İşbirlikli Öğrenmenin Blokflüt Öğretimi ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
31. Kocabaş, A., (1997). *Temel eğitim II. Kademe Öğrencileri İçin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 141-145.
32. Lacroix, S.E., (2002). *The Effect of An Intergrated Curriculum on Fourth Graders' Achievement in and Attitude Toward Music Instruction*. Doctoral Dissertation, Rhode Island University, USA.
33. Lewin, T., Nama, S. ve Ziapora, L., (1991). Achievements and attitudinal patterns of boys and girls in Science. *Journal of Research in Science Teaching*. 28, (4), 315-328.
34. Liddell, L., (1977). *A Comparision of Attitudes Toward Music Education Among School Board Presidents, Superintendents, Principals, And Music Teachers In Mississippi Public Schools*. Doctoral Dissertation. Mississippi State University.
35. Mullins, S., (1984). Attitude. *The Instrumentalist*, Vol:39. No:5.
36. Nacakçı, Z. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
37. Noble, R. F. (1976). *A Multivariate Analysis of Factors In The Backgrounds of Wyoming Adlts Related To Their Attitudinal Levels Concerning Music*. Council For Research In Music Education, 48.
38. Osborne, J., Simon, S. & Collins, S., (2003). Attitudes Towards Science: A Review of the Literature and Its Implications. *International Journal of Science Education*, 25 (9), 1049-1079.
39. Otacioğlu, G., (2007). İlköğretim 5.6.7. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21.
40. Özgüven, İ.E., (1994). *Psikolojik Testler*, Ankara: Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi Yayınları.
41. Özmenteş, S., (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Evdeki Müziksel Ortamları, Müzik Dersine Yönelik Tutumları ve Kişisel

- Değişkenleri Arasındaki İlişkiler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 37 (163), 53-66.
42. Özmenteş, S. ve Özmenteş, G., (2009). Çalgı Çalışmaya İlişkin Tutum, Bireysel Özellikler ve Performans Düzeyi İlişkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1), 353-360
 43. Özmenteş, G., (2006). Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 5 (1), 23-29.
 44. Özmenteş, G., (2005). Dalcroze Eurhythmic Öğretiminin Müziksel Beceriler, Müzik Dersine İlişkin Tutumlar Ve Müzik Yeteneğine İlişkin Özgüven Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
 45. Öztöpalan, E., (2007). *İlköğretim Düzeyindeki Özel Okullar ile Devlet Okullarının 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
 46. Peker, M. ve Mirasyedioğlu, S., (2003). Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Tutumları ve Başarıları Arasındaki İlişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, (2). 157-166.
 47. Phillips, S.L., (2003). Contributing Factors To Music Attitude In Sixth-, Seventh-, and Eighth-Grade Students. Doctoral Dissertation, Iowa University.
 48. Radocy, R.E., (1976). *Residue Pitch or Monarual And Dichotic Two-Tone Complexes*. E.A. Cudahy'nin aynı isimli doktora tezine yazılan eleştiri. *Bulletin of the Council For Research In Music Education*, 48, 43-49.
 49. Rainey, V.J., (2002). The Development of The Rainey Musical Attitude Scale, Using The Thurstone Scale As A Model, To Measure Attitudes of Music Educators And Principals Toward The Value of Music In The North Carolina Public School Curriculum. Doctoral Dissertation, North Carolina University.
 50. Saruhan, Ş. ve Deniz, J. (2011). Temel Eğitim II. Kademe Öğrencilerinin Müzik Dersine Karşı Tutumları. *İlköğretim Online*, 10, (2), 695-702.
 51. Selçuk, E., (1997). *İngilizce Dersine Karşı Tutum ile Bu Dersteki Akademik Başarı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
 52. Serin, O., (2001). *Lisans ve Lisansüstü Düzeyindeki Fen Grubu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri, Fen ve Bilgisayara Yönelik Tutumları İle Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
 53. Shaw, C.N. ve Tomcala, M., (1976). A Music Attitude Scale for Use with Upper Elementary School Children, *Journal of Research in Music Education*, 24 (2), 73-80.
 54. Silah, M., (2003). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Çeşitli Nedenler Arasından Süreksiz Durumluk Kaygısının Yeri ve Önemi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 10: 102-115.
 55. Soran, H. ve Oruç, M., (1994). *İlköğretim okulu II. kademe öğrencilerinin fen tutumları ile fen başarıları arasındaki ilişki*. I. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildirileri. 21-30.
 56. Stein, M.R., (2002). *Music Courses For Preservices Elementary Classroom Teachers: Factors That Affect Attitude Change Toward*

- The Value of Elementary General Music*. Doctoral dissertation, University of Northern Colorado, *Dissertation Abstracts International*, 63(07), 2488-A.
57. Svengalis, N.J., (1978). *Music Attitude And The Preadolescent Male*. Unpublished Dissertation, The University of Iowa, USA.
 58. Swanwick, K.; Lawson, D. (1999). Authentic Music And Its Effect On The Attitudes And The Musical Development of Secondary School Students. *Music Education Research*. 1, (1).
 59. Şen, A.İ. ve Koca, S.A., (2005) Ortaöğretim öğrencilerinin matematik ve fen dersine yönelik tutumları ve nedenleri. *Eğitim Araştırmaları*. 18, 236-252.
 60. Tan, A., (2006). *İlköğretim II. kademe Öğrencilerinin Resim-İş Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
 61. Taylor, E.M., (2009). *The relationship between music attitude and selected factors in elementary music students*. Unpublished Doctoral Dissertation, South Carolina University, South Carolina, USA.
 62. Türnüklü, A., Zoraloğlu, Y. ve Gemici, Y., (2001). İlköğretim Okullarında Okul Yönetimine Yansıyan Disiplin Sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim Dergisi*. Ankara: Pegem Yayınları. 27: 417-441.
 63. Uçan, A., (1990). Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları. *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Bilim Kurulu Yayınları. 3-34.
 64. Uluğ, F., (1999). *Okulda Başarı*, Remzi Kitapevi 6. Baskı, İstanbul.
 65. Uluocak, S. ve Tufan, E., (2011). İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, (3), 991-1002.
 66. Vander Ark, S.D., Nolin, W.H., and Newman, I., (1980). Relationships Between Musical Attitudes, Self-Esteem, Social Status, And Grade Level of Elementary Children. *Council for Research in Music Education*, No:62.
 67. Yavuz, B., (2004) *The Relationship Between The Attitudes of Respective Teachers of English Towards English and Towards Being A Teacher*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.